

Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й економічне життя.

Входження та статус:

1918р. – розпад Австро-Угорщини. У 1918—1919 роках територію Закарпаття окупували чехословацька армія, а у травні 1919 укр. нац.збори в Ужгороді проголосили рішення увійти до складу Чехо-Словаччини.

1919р. – Сен-Жерменський договір з Австрією – визнання Закарпаття за ЧС за умові надання краю автономії.

1920р. – Тріанонський договір з Угорщиною – визнання Закарпаття за ЧС.

Офіційна назва – Підкарпатська Русь

- **Невиконання** керівництвом ЧСР своєї обіцянки надати Закарпаттю автономний статус мотивуючи це тим, що більшість населення неосвічена (95% неграмотних) та відсутністю підготованих управлінських кадрів.

Економічне становище

- Проведення щодо українських земель політики, яка передбачала поєднання елементів колоніалізму з економічною підтримкою краю. Закарпаття залишалося відсталим аграрним краєм.

- Намагання чеської влади вирішити проблеми в аграрному секторі шляхом передачі селянам частини земель угорських поміщиків. Малоземелля селян. Колонізація Закарпаття чеськими колоністами.

Переважала дрібна та кустарна промисловість. У сукупному суспільному продукті Закарпаття частка промисловості становила 2 відсотки. Чисельність зайнятих у промисловості, за переписом 1930 р., не перевищувала 16 тис. чол.

Розгортання урядом програми будівництва сучасних доріг та мостів; електрифікація краю.

- Влада ЧСР вкладала в розвиток краю більше коштів, ніж вилучалося з нього.

Національна політика

Цілеспрямована асиміляція не проводилася

- Розширення мережі українських шкіл, гімназій. Між 1914 і 1938 роками кількість початкових шкіл зросла з 525 до 851, гімназій з 3 до 11. Чеський уряд дозволяв населенню навчання у школах мовою за власним вибором.

Діяльність «Просвіт», безперешкодне друкування книг укр.. мовою.

- Створення українських театральних осередків, хорів тощо

Суспільно-політичне життя

1. ЧС до самого її розчленування залишалася демократичною державою, яка забезпечувала **в с і м** громадянам права і свободи.

2. Окремої політичної української партії не існувало. Українці були або членами загальнодержавних партій, або учасниками суспільно-політичних рухів.

3. Суспільно-політичні рухи:

А) **Москвофіли (русофіли)**. Прибічники русофільства об'єдналися в «Общество Духновича». Вони розглядали закарпатських українців **як частину єдиного російського** народу. Однак у культурному житті все чіткіше проявлявся факт існування значних мовних і культурних розбіжностей між ними та росіянами. Це призвело з часом до втрати підтримки з боку місцевого населення.

Б) Існувала також **мадярофільська (мадяри=угорці) течія** «карпаторосів», яких називали **«мадяронами»**. Вони доводили, що населення Закарпаття - окрема національність, і прагнули приєднати Закарпаття до Угорщини.

В) **Русинська** течія - її представники вважали, що населення Закарпаття – це окремий народ , вимагали автономії Закарпаття.

Г) **Українофіли (народовці)** - вважали населення закарпаття частиною укр.. народу, виступали за входження Закарпаття до соборної укр.. держави. Вимагали у чс влади автономії Закарпаття. ***Керівником цього руху був священик А.Волошин.***

Були представлені світською інтелігенцією - вчителі, студенти, гімназисти. Діяльність українофільських товариств спрямовувалась щонайбільше на налагодження зв'язку з селянством.

Про їх зміцнення свідчило розширення і зростання українських культурних організацій. Українофіли створили товариство «Просвіта», скаутську організацію «Пласт», інші об'єднання, кооперативи, часописи.